

VAN HET PAD AF(?)

HOE HET BEGON

De laatste jaren heb ik veel video's en geschreven stukken voorbij zien komen over completdenkers. Even los van het feit wat je hiervan vindt of hoe je hier tegenaan kijkt, vind ik de volgende twee zaken opmerkelijk:

- Een completdenker moet zichzelf altijd maar weer verdedigen en wordt dan ook nog eens geconfronteerd met bakken aan 'bewijs' om hun theorie omver te werpen, waardoor hij of zij zich al snel bedreigd voelt. Het gevolg hiervan is dat er nooit een écht gesprek ontstaat en de completdenker nooit het achterste van zijn of haar tong zal laten zien.
- Het woord complottheorie wordt gebruikt als 'punt', als 'einde discussie'. Als een gedachtegang afwijkt van 'het normale', wordt die als snel eng en vreemd gevonden. De oplossing hiervoor? We plakken er de sticker complottheorie op, dan zijn we ervan af. Dan hoeven we er niet meer over na te denken. Dan nemen we het niet meer serieus.

Dit fascineert me. Hier wil ik iets mee doen.

WAAROM EEN PODCAST?

Ondanks dat ik regelmatig naar een podcast luister, ben ik er zelf nooit zo actief mee bezig geweest. Maar op de een of andere manier kon ik het niet laten om met het bovenstaande in mijn achterhoofd een podcast idee uit te gaan schrijven, waarin mijn visie, mijn invalshoek en mijn gedachtegang terug te vinden zijn. Ik wil het welles-niets spel overslaan, de visie van de complotdenker aannemen, kijken naar de gevolgen en naar de persoon achter de complotdenker. Omdat ik de aandacht op de persoon en op het verhaal wil leggen, en beelden nu juist eens niet nodig zijn om het een en ander te bewijzen of juist te ontkrachten, is een podcast naar mijn idee een perfecte vertelvorm. Maar ook een vertelvorm die voor mij als videomaker grotendeels nieuw en onbekend is. Om te beginnen heb ik een podcast workshop bijgewoond van Sandra van Steen (audiodocente op de FHJ) en heb me uitgebreid ingelezen op het gebied van complotdenkers, complottheorieën én natuurlijk op het gebied van podcasts. We gaan zien hoe ver we komen. Ik ga er open in en het zou ook zomaar kunnen dat 'dit project' niet tot iets concreets leidt, maar het voelt goed, prikkelend en spannend om hiermee aan de slag te gaan. Ik ga van mijn hoofdweg af, iets wat completdenkers altijd doen. Zij weten wat het is om van het pad af te gaan. Als zij het kunnen, kan ik het ook. Zie hieronder mijn uitgewerkte podcast-concept: Van Het Pad Af

VAN HET PAD AF

(Podcast-concept)

'Complottheorie' is een woord dat we de laatste jaren steeds vaker voorbij horen komen. Naast het feit dat mensen met een afwijkende visie t.o.v. de grote groep al snel als 'gekkies' worden afgeschilderd, valt het me op dat de sticker 'complottheorie' meteen een einde maakt aan een discussie of gedachtegang. Het is een punt. Het is einde discussie. We hoeven er niet meer verder over na te denken. Het is raar. Eng. Anders. En vreemd.

Als we het al aandurven om deze mensen en hun theorieën onder de loep te nemen, wordt het vaak een welles-nietes spel: "Hoezo is de aarde plat? Je ziet toch op deze foto van de NASA dat de aarde rond is?" De complotdenker wint dit spelletje zelden. Is dit de macht van de meerderheid? Of willen we iets niet zien?

Mensen met zo'n afwijkende visie (een platte aarde, een schijnregering, een neppe maanlanding, aliens...) haal je niet zomaar onderuit met een paar argumenten of wat beeldmateriaal. Zij baseren hun leven, gedachtegang en visie op een groter fundament dan dat. Een bouwwerk. Een bouwwerk dat echt niet volledig in elkaar zal storten door een kleine 'tegenslag'.

Ik ben benieuwd naar het persoonlijke verhaal. Wat zit er achter de verdedigingslinie die een completdenker altijd maar weer in moet zetten om overeind te blijven? Ik wil van het woord 'complottheorie' een komma maken i.p.v. een punt. Het welles-niets spel overslaan, de visie van de complotdenker aannemen en kijken naar de gevolgen.

De insteek, als we ons even blijven focussen op de platte aarde, is dan ook: *Oké, de aarde is plat*. Komma. Nu begint het pas.

Wat zijn de gevolgen van het geloven in deze theorie voor de completdenker (zowel in persoonlijke kringen als hierbuiten)? Wat zijn de gevolgen voor de presentator/interviewer, die er altijd vanuit is gegaan dat de aarde plat is? Hoe groot is de impact als dit toch niet zo blijkt te zijn? En wat verandert deze theorie (die tijdens de aflevering als waarheid is aangenomen) aan het verleden, het heden en de toekomst (voor de gehele mensheid)?

DOEL

Van de punt, een komma maken. Een andere invalshoek aanvliegen om mensen over een bepaalde theorie te laten nadenken.

Omdat een visie minder draagvlak heeft, betekent dit nog niet dat we hier niet over na hoeven te denken. En dat aanhangers van deze gedachtegang zich altijd maar weer moeten verdedigen. Door het welles-nietes spel over te slaan, kunnen we naar mijn idee tot een veel interessanter gesprek komen, waarvan de inhoud ons écht aan het denken zal zetten.

In iedere aflevering gaat de presentator/interviewer het gesprek aan met één complotdenker. De visie van hem/haar wordt door de interviewer aangenomen. Vanaf daar begint het gesprek. Over de gevolgen. Over de gevolgen van een visie over een bepaald onderwerp, die niet door de meerderheid wordt gedeeld. Meegaand, nieuwsgierig en kritisch.

Een verhalende podcast, met als voornaamste doel: mensen aan het denken zetten.

FEEDBACK MEDESTUDENT

Zoals ik al vertelde is de podcast-wereld alles behalve een wereld waarin ik bekend ben. Medestudent Jelle van de Steeg heeft hier veel meer kaas van gegeten. Hij is zelfs bezig met het opzetten van een platform waarop podcast-creators hun podcasts kunnen plaatsen en delen. Ik vroeg hem mijn uitgewerkte podcast-plan te bekijken en hier feedback op te geven:

“Vind het zoals het nu op papier staat echt een heel tof plan. Denk dat het interessant is om nu dan ook te gaan kijken hoe je het precies kan gaan aanpakken: hoe gaan de afleveringen eruit zien, hoe geef je vorm aan de inhoud, wie is je luisterdoelgroep en wat is je uiteindelijke doel? Ben enorm nieuwsgierig hoe je straks de aflevering zelf vorm wilt gaan geven! Zat verder nog te zoeken naar feedback, maar dat zegt eigenlijk al genoeg: dan is er geen feedback. Op hetgeen na dan wat ik je net al stuurde!”

FEEDBACK VANUIT HET WERKVELD

Ondanks dat Jelle alle vele malen meer verstand heeft van podcasts dan dat ik heb, wilde ik ook graag feedback ontvangen van een ervaringsdeskundige. Iemand die met twee voeten in het werkveld staat. Hiervoor heb ik bij Maïke van Leeuwen aangeklopt.

Maïke van Leeuwen Journalist en podcastmaker

Maïke van Leeuwen (1993) is journalist bij KRO-NCRV en NPO Radio 1. Samen met Pepijn Keppel maakt ze de interviewpodcast *Even goede vrienden*. Eerder werkte ze voor NRC als sportjournalist, eindredacteur en (senior) online samensteller, doceerde ze journalistieke praktijk op de Fontys Hogeschool voor Journalistiek en verzorgde ze workshops over online journalistiek samen met Marissa van Loon voor hun bedrijf Toolschool.

- *Als ik het goed begrijp, neem je een complottheorie als waarheid aan, per aflevering een theorie. Dat vind ik een originele en aansprekende vorm. Wel maak ik me wat zorgen over juist een kerntaak van de journalistiek: op zoek naar waarheidsvinding. Sommige theorieën zijn zo wild en soms ook schadelijk voor bijvoorbeeld orde in de samenleving, een vrije democratie en zelfs vrijheid van jou als journalist – hoe ga je dat erin passen? Een open insteek is een mooi streven, maar misschien moet er ook een soort disclaimer bijkomen. Of uitgebreide shownotes. Ga je het nog debunten op het einde? Je zou ook kunnen denken aan een eerste aflevering waarin je de wereld van complottheorieën schetst, een feitelijk begin als kader om je productie heen. Hoeveel mensen geloven in complotten, is dit een groeiend probleem of is het slechts beter zichtbaar door sociale media en internet. Wat zeggen de experts erover. Het lijkt me in ieder geval zinnig om je vooraf door experts te laten informeren zodat je weloverwogen keuzes kunt maken.*
- *Verder ben ik benieuwd of je het voor elkaar krijgt om echt per aflevering één theorie te vinden en uit te diepen. Is het niet zo dat veel theorieën in elkaar over lopen? Mensen van het een naar het ander gaan (fabeltjes-fuik)?*

- *Het is slim om bij je podcast een passende omroep bij te zoeken. De keuze voor een bepaalde omroep heeft invloed op je publiek: voor wie maak je het?*
- *De vragen die je bij gevolgen hebt geformuleerd zijn interessant. Het lijkt met goed om op dat aspect de nadruk te leggen: oké, jouw theorie klopt, en nu? Uiteindelijk kom je dan denk ik uit de kernvraag: wat drijft deze mensen en moet je dus de vraag stellen? En wat dan nog? Is dat dan erg? Waarom houd je je hier zo mee bezig?*

Ik ben benieuwd of voor jou de nadruk ligt op het aannemen van de theorie en er dus een gedachte-experiment van maken (in dat geval zou het interessant zijn om ook andere sprekers aan het woord te laten.. wat zijn de gevolgen voor de geopolitiek, of voor inwoners van Nederland etc.) OF op het persoonlijke verhaal: wat drijft deze mensen. Allebei kan natuurlijk ook, maar dat is in ieder geval een keuze om te maken. Je doel kan wat mij betreft dus iets duidelijker geformuleerd worden, dan heb je straks ook een duidelijker kader om mee te werken.

- *En voor jezelf of voor jouw reflectie/verantwoording een belangrijke vraag om te beantwoorden: wat is er op dit gebied al gemaakt en wat voeg ik daaraan toe? De invalshoek is nieuw voor mij, maar zoals ik in mijn eerste punt aangaf, misschien journalistiek gezien wat wankel. In ieder geval goed om uit te denken dus. Zodat je de vragen daarover kunt beantwoorden.*
 - *Laatste punt: de titel is wel duidelijk en heeft een dubbele betekenis, maar misschien wat tegenstrijdig in combinatie met jouw invalshoek. Zou je niet iets meer 'respect' voor de complotdenker moeten hebben. Wellicht doet een vraagteken al wonderen.*
-

GERAADPLEEGDE BRONNEN

WAT IS EEN COMPLOTTHEORIE?

[Complotdenkers bezweren met simpel causaal verband hun angsten - Universiteit van Amsterdam \(uva.nl\)](#)

[Wat bezielt de complotdenker? | Trouw](#)

[100389 TSvFilosofie 2017-3 03 Simons.indd \(philpapers.org\)](#)

[De/politisering van de Waarheid: Ingenta Connect](#)

HOE VOER IK EEN GESPREK MET EEN ANDERSDENKENDE?

[Zo voer je een \(zinnig\) gesprek met een complotdenker in je omgeving | De Volkskrant](#)

[Zo ga je om met complotdenkers in je omgeving: 'Neem de ander serieus' | RTL Nieuws](#)

[GESPREK AANGAAN MET ANDERSDENKENDE - Google zoeken](#)

HOE ZET JE EEN GOEDE PODCAST OP?

[Een concept voor je podcast: welke vormen zijn er en passen bij mijn idee? - Podcast Fabriek \(podcast-fabriek.nl\)](#)

[7 soorten podcasts, voordelen en nadelen - Springcast FM](#)

[Verschillende type podcasts, een vergelijking - Podcast Factory - Podcasting en Productie](#)

[Script podcast maken in 5 stappen - StartPodcast.nl](#)

CONTACTGEGEVENS BETROKKENEN

Jelle van de Steeg
Tel.: 0647065324

Maike van Leeuwen
Tel.: 0657884951